

EUROJUST

**EURÓPAI IGAZSÁGÜGYI
HÁLÓZAT (EIH)**

Az Eurojust és az Európai Igazságügyi Hálózat közös útmutatója az európai nyomozási határozat gyakorlati alkalmazásához

2019. június

Ez az útmutató az európai nyomozási határozatok (ENYH) alkalmazásáért felelős nemzeti hatóságok munkáját segíteni hivatott, jogilag nem kötelező erejű dokumentum.

TARTALOM

1. Bevezetés	5
2. Az európai nyomozási határozatról szóló irányelv hatálya	5
2.1. A „valamennyi nyomozási cselekmény” (3. cikk), illetve a „megfelelő rendelkezései” (34. cikk) kérdésének tisztázása.....	5
2.2. Az európai nyomozási határozat bármely szakaszban és/vagy a tárgyalási szakaszt követően	6
3. Az európai nyomozási határozat tartalma és formája (5. cikk)	7
3.1. Az európai nyomozási határozat formanyomtatványának (A. melléklet) kitöltése	7
3.2. A kibocsátó hatóságnak mely információkat, illetve dokumentumokat kell / nem kell mellékelnie?.....	8
3.3. A formanyomtatvány nyelve és fordítási kérdések	9
4. Az európai nyomozási határozat kibocsátása és továbbítása	9
4.1. Az érintett illetékes hatóságok (kibocsátó és érvényesítő hatóság)	9
4.2. Az arányosság ellenőrzése(a 6. cikk (1) bekezdése).....	10
4.3. Több intézkedéshez több európai nyomozási határozat?	10
4.4. Az európai nyomozási határozat továbbítása (7. cikk).....	10
5. Az európai nyomozási határozat elismerése és végrehajtása	11
5.1. Az érintett illetékes hatóságok.....	11
5.2. Elismerés és végrehajtás (9. cikk).....	11
5.3. Eltérő típusú nyomozási cselekmény igénybevétele (10. cikk).....	12
5.4. Az elismerés vagy a végrehajtás megtagadásának indokai (11. cikk)	12
5.5. Sürgős esetek.....	13
5.6. A kézhezvétel visszaigazolása (16. cikk (1) bekezdés, B. melléklet) és határidők (12. cikk, B. melléklet)	13
6. Konkrét nyomozási cselekmények (22–31. cikk)	14
6.1. Általános megjegyzések	14
6.2. Meghallgatás videokonferencia segítségével (24. cikk).....	14
6.3. Telefonkonferencia útján történő meghallgatás (25. cikk).....	15
6.4. Információ a bankoknál és egyéb pénzügyintézeteknél vezetett számlákról (27. cikk).....	15
6.5. Bizonyítékok valós idejű gyűjtése (28. cikk).....	15
6.6. Titkos távközlési információgyűjtés technikai segítséggel (30. cikk)	15
6.7. Titkos távközlési információgyűjtés technikai segítség nélkül (31. cikk)	15
7. A specialitás szabálya	16
8. Az európai nyomozási határozat más eszközökhöz való viszonya	16
8.1. Az európai nyomozási határozat befagyasztási eszközökhöz való viszonya.....	16
8.2. Az európai nyomozási határozat közös nyomozócsoportokhoz való viszonya.....	16
8.3. Az európai nyomozási határozat európai elfogatóparancshoz való viszonya	17
8.4. Határon átnyúló megfigyelés	17
9. Az Eurojust és az Európai Igazságügyi Hálózat által nyújtott segítség	17
9.1. Általános megjegyzések	17
9.2. Eurojust	18
9.3. Európai Igazságügyi Hálózat	18
Bibliográfia	19

1. Bevezetés

Ez a dokumentum azzal a céllal jött létre, hogy útmutatással szolgáljon a gyakorló szakemberek számára a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló, 2014. április 3-i 2014/41/EU irányelv (a továbbiakban: az európai nyomozási határozatról szóló irányelv vagy ENYH-irányelv) gyakorlati alkalmazásával kapcsolatban¹. A kiadvány, amelyet az Eurojust és az Európai Igazságügyi Hálózat (EIH) állított össze megbeszélések, dokumentumok és konkrét ügyek alapján, összefoglalja a tudnivalókat, rávilágít a problémákra és kihívásokra, valamint ismerteti a lehetséges megoldásokat és a legjobb gyakorlatokat.

A dokumentum az ENYH életciklusának négy fontosabb szakaszában (kibocsátás, továbbítás, elismerés és végrehajtás) tapasztalt problémákkal, valamint az ENYH-irányelv hatályához és az egyéb hatályos jogi eszközökhöz viszonyuló alkalmazásához, az illetékes hatóságokhoz, az ENYH tartalmához, formájához és nyelvéhez, valamint egyes konkrét nyomozási cselekmények elvégzéséhez kapcsolódó kérdésekkel foglalkozik.

Az útmutató élő dokumentum, amelyet az Eurojust és az EIH a jövőben rendszeresen naprakésszé szándékozik tenni.

2. Az európai nyomozási határozatról szóló irányelv hatálya

2.1. A „valamennyi nyomozási cselekmény” (3. cikk), illetve a „megfelelő rendelkezései” (34. cikk) kérdésének tisztázása

Az ENYH-irányelv – 34. cikkének (1) bekezdésével összhangban – 2017. május 22-i hatállyal felváltotta a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló egyezmények (az Európa Tanács 1959. évi egyezménye, annak két kiegészítő jegyzőkönyve, valamint a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 2000. évi egyezmény) „**megfelelő rendelkezéseit**”.

A „megfelelő rendelkezéseit” kifejezés értelmezése kérdéseket vet fel. Egyes tagállamokban az irányelv nemzeti jogba való átültetésére szolgáló rendelkezések tartalmazzák azoknak az intézkedéseknek a jegyzékét, amelyek az ENYH-irányelv hatályán kívül esnek, míg más tagállamok inkább „puha” jogi eszközöket (pl. a főügyészség által kiadott iránymutatásokat) alkalmaznak. Nyilvánvalóvá vált, hogy közös európai uniós jegyzék hiányában a tagállamok eltérően értelmezik egyes intézkedéseket és rendelkezéseket, ami alkalmanként feszültséghez vezet. A 14445/11 tanácsi dokumentumban, foglaltaktól eltekintve ez idáig nem készült olyan átfogó jegyzék, amely pontosan

meghatározná, hogy az irányelv mely rendelkezéseket váltja fel. **Az Eurojust és az EIH közös feljegyzésben** foglalta össze az EIH kapcsolattartóinak álláspontját az ENYH-irányelv 34. cikkének (1) bekezdésében említett „megfelelő rendelkezések” különféle értelmezéseire vonatkozóan (lásd: „Az Eurojust és az EIH közös feljegyzése a „megfelelő rendelkezéseit” kifejezés jelentéséről, valamint az ENYH-irányelv késedelmes átültetése esetén alkalmazandó jogi szabályozásról”).

Az ENYH-irányelvnek az ENYH hatályáról szóló 3. cikke értelmében az ENYH hatálya „**valamennyi nyomozási cselekményre**”, kiterjed, kivéve a közös nyomozócsoport létrehozását.

Az alábbi kritériumok segíthetnek annak megítélésében, hogy alkalmazandó-e az ENYH-irányelv:

- ▶ a határozat bizonyítékok gyűjtését vagy felhasználását célzó nyomozási cselekményre irányul-e,
- ▶ az intézkedést igazságügyi hatóság hozta vagy érvényesítette-e, valamint
- ▶ az intézkedés olyan tagállamokat érint-e, amelyekre nézve az ENYH-irányelv kötelező.

¹ Az ENYH-irányelv valamennyi olyan tagállamra alkalmazandó, amelyre nézve kötelező (26 tagállam; Írországra és Dániára nézve az irányelv nem kötelező).

Amennyiben a fenti kritériumok valamelyike nem teljesül, nem az ENYH-irányelvet, hanem más jogi eszközt kell alkalmazni. Olyan esetekben például, amikor egy intézkedésnek nincsenek bizonyítékkal kapcsolatos vonatkozásai, hanem pusztán eljárási célra irányul (pl. eljárási iratok kézbesítése és küldése), az ENYH helyett kölcsönös jogsegély iránti megkeresést kell alkalmazni.

Az EIH titkársága az ENYH-irányelv hatályának pontos értelmezését elősegítendő összeállított egy, az illetékes hatóságokkal, az elfogadott nyelvekkel, a sürgős ügyekkel, valamint az ENYH-irányelv hatályával foglalkozó dokumentumot („Competent authorities, languages accepted, urgent matters and scope of the EIO Directive”), amely a gyakorló szakemberek számára elérhető az EIH honlapján.

Az általános felfogás szerint az ENYH-irányelv nem terjed ki az alábbi intézkedésekre:

- ▶ közös nyomozócsoportok létrehozása és bizonyítékok közös nyomozócsoportok keretében történő gyűjtése,
- ▶ eljárási iratok kézbesítése és küldése, kivéve ha az irat kézbesítése **döntő szerepet** játszik az ENYH tárgyát képező nyomozási cselekmény szempontjából – amely esetben az ENYH-irányelv 9. cikkének (2) bekezdésével összhangban rugalmas megközelítést kell alkalmazni azzal kapcsolatban, hogy az intézkedés ENYH hatálya alá vonható-e;
- ▶ megkeresés nélküli információcsere (a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 2000. évi egyezmény 7. cikke);
- ▶ eljárások átadása (az Európa Tanács 1959. évi egyezményének 21. cikke, valamint az Európa Tanács 1972. évi egyezménye);
- ▶ vagyonnal kapcsolatos biztosítási intézkedés/vagyonbefagyasztás későbbi elkobzás céljából (a vagyonnal vagy bizonyítékkal kapcsolatos biztosítási intézkedést elrendelő határozatoknak az Európai Unióban történő végrehajtásáról szóló 2003/577/IB kerethatározat; valamint 2020.12.19-től, a befagyasztást és az elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismeréséről szóló (EU) 2018/1805 rendelet);
- ▶ visszaszolgáltatás: tárgyak visszaküldése a sértett részére (a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 2000. évi egyezmény 8. cikke);
- ▶ bűnügyi nyilvántartási kivonatok/az ECRIS-ből származó információk beszerzése,

- ▶ rendőrségek közötti együttműködés, vagy
- ▶ vámhatóságok közötti együttműködés.

Az egyik olyan rendelkezés, amely kétségeket vetett fel a gyakorló szakemberek körében, a **Budapesti Egyezmény 19. cikke** (tárolt számítástechnikai adatok átvizsgálása és lefoglalása). Úgy tűnik, hogy a gyakorló szakemberek többsége úgy véli, hogy ez a rendelkezés továbbra is alkalmazható, mivel nem a „megfelelő rendelkezések” egyike. (Lásd még: **8. fejezet, Az európai nyomozási határozat más eszközökhöz való viszonya.**)

2.2. Az európai nyomozási határozat bármely szakaszban és/vagy a tárgyalási szakaszt követően

Az ENYH-irányelv **(25) preambulumbekzdése** szerint az irányelv szabályokat állapít meg a nyomozási cselekményeknek a büntetőeljárás bármely szakaszában – így akár a tárgyalási szakaszban – való végzésére vonatkozóan.

Az ENYH **az eljárások során nemcsak a nyomozási, hanem a tárgyalási szakaszban is alkalmazandó a bizonyítékok gyűjtésére**. Ezenkívül néhány tagállamban az ENYH **ítéletek végrehajtása során** hozott intézkedésekre is alkalmazandó (pl. pénzügyi nyomozás során az eszközök azonosítása céljából azt követően, hogy jogerős határozat született az elkobzásról; vagy büntetés végrehajtásának körülményeire vonatkozó bizonyítékok gyűjtése céljából). Ez a megközelítés, amely szerint az ENYH **a tárgyalási szakaszt követően** is alkalmazható, azokhoz a nemzeti igazságügyi rendszerekhez kapcsolódik, amelyekben a büntetőeljárás fogalma a végrehajtási szakaszt is magában foglalja.

(Lásd még: **6. fejezet, 6.2. pont Meghallgatás videokonferencia segítségével**, valamint **8. fejezet, 8.3. pont, Az európai nyomozási határozat európai elfogatóparancshoz való viszonya.**)

3. Az európai nyomozási határozat tartalma és formája (5. cikk)

3.1. Az európai nyomozási határozat formanyomtatványának (A. melléklet) kitöltése

Az **ENYH egységes formanyomtatványa (A. melléklet)** minden nyelven elérhető, és azzal a céllal készült, hogy az ENYH-irányelv szellemével, valamint a kölcsönös elismerés elvével összhangban ösztönözze az egyszerűséget és a hatékonyságot. A formanyomtatvány célja az alaki követelmények egyszerűsítése, a minőség javítása, valamint a fordítási költségek csökkentése.

A gyakorló szakemberek mindazonáltal több nehézségről is beszámoltak az A. melléklet kitöltésével kapcsolatban:

- ▶ Az ENYH-k esetenként túl tömörek, és hiányoznak belőlük alapvető információk (pl. nincs elég információ arról, hogy a nyomozáshoz miért van szükség az adott intézkedésre, hiányoznak dátumok, illetve az érintett személyekre vonatkozó információk, vagy a nyomozás tényállási elemeinek leírása nem eléggé részletes, ami megnehezíti például a kettős büntethetőség vizsgálatának elvégzését). Ilyen esetekben el kell indítani a konzultációs eljárást, amely során az ENYH-irányelv 11. cikkének (4) bekezdésével összhangban további információkat kell kérni.
- ▶ Az ENYH-irányelvet átültető nemzeti jogszabályok mellékleteinek szövege **nem minden esetben felel meg teljes mértékben** az ENYH-irányelv hivatalos mellékleteiben szereplő megfogalmazásnak. Ez félreértésekhez és kétségekhez vezethet, éppen ezért minden esetben az ENYH-irányelvben szereplő formanyomtatványt kell használni.
- ▶ Egyes **nyomozási cselekmények** (például átvizsgálás/házkutatás, közlésre kötelező határozatok, igazságügyi bizonyítékokhoz kapcsolódó ENYH) nem szerepelnek **jelölőnégyzettel**, így ezeket a nyomozási cselekményeket a szabad szöveges mezőben kell feltüntetni.
- ▶ **Nincs olyan mező** vagy **szakasz**, amelyben **jelezni** lehet, hogy a formanyomtatványhoz több különböző **melléklet** tartozik.
- ▶ Nehézségek merülnek fel például abban az esetben, ha egy ügyben **több személy is érintett**,

vagy ha a végrehajtó tagállamban **több regionális szintű illetékes hatóság is érintett** (ugyanakkor a végrehajtó tagállam felelős valamennyi érintett nemzeti hatóság időben történő bevonásának biztosításáért, saját jogával összhangban).

- ▶ Nehézségek merülnek fel (különösen a C. és az I. szakasz tekintetében) akkor is, ha **a megkeresés több intézkedésre irányul**. (Lásd még: **4. fejezet, 4.3. pont, Több intézkedéshez több európai nyomozási határozat?**)

Legjobb gyakorlat

- ▶ Általánosságban véve **egyetlen ENYH** kibocsátása célszerű azokban az esetekben, amikor egymegkeresés több, ugyanazon illetékes végrehajtó hatóság által elvégzendő nyomozási cselekményre irányul. Egyes esetekben azonban ajánlott lehet **több ENYH** kibocsátása is. (Lásd még: **4. fejezet, 4.3. pont, Több intézkedéshez több európai nyomozási határozat?**)
- ▶ A *non bis in idem* elv megsértésének elkerülése érdekében tanácsos **feltüntetni a gyanúsított(ak) nevét** az ENYH-n, annak ellenére, hogy a formanyomtatványban nincs kifejezetten ennek az információnak szánt mező.
- ▶ Javasoljuk a gyakorló szakembereknek az EIH honlapján található **Compendium** használatát.
- ▶ **A titkos távközlési információgyűjtéssel és/vagy az átvizsgálással/házkutatással** kapcsolatos ügyekben, illetve ha az ENYH **kényszerintézkedésre** irányul, fontos, hogy az A. mellékletben megadott információk konkrétak és részletesek legyenek, mivel az ENYH-hoz általában nem mellékelnek igazoló dokumentumokat. A gyakorló szakembereknek világosan fel kell tüntetniük például azt, hogy miért bocsátanak ki ENYH-t az adott ügyben, valamint hogy milyen információk lehallgatását/megszerzését, illetve milyen eredmények elérését várják a nyomozási cselekmények végrehajtásától.
- ▶ A **B. szakaszt** (Sürgősség) alapos mérlegelést követően, kizárólag olyan esetekben lehet kitölteni, amikor az ügy valóban sürgős cselekvést kíván, például ha egy személyt őrizetben tartanak; közeleg a tárgyalás időpontja; az elektronikus bizonyíték érvényessége

hamarosan lejár; fennál az elévülési szabályok alkalmazásának a kockázata; egyéb megkeresésekkel és intézkedésekkel való koordináció szükséges; vagy az ideiglenes intézkedések hamarosan hatályukat veszítik. Ezzel szemben nem tekinthető sürgősnek egy ügy akkor, ha a kibocsátó tagállam hatóságai mindössze a folyamat felgyorsítására törekednek. (Lásd még: **5. fejezet, 5.5. pont, Sürgős esetek.**)

- ▶ **A C. szakaszban** (Az elvégzendő nyomozási cselekmény[ek]) a kért nyomozási cselekményeket kell ismertetni. A kibocsátó hatóságnak a lehető legpontosabban kell fogalmaznia. Amennyiben a megkeresés egy tanú/sértett/gyanúsított meghallgatására irányul, a kibocsátó hatóságnak – akár magában a C. szakaszban, akár az ENYH mellékleteként – segítségképp küldenie kell egy sor felteendő kérdést.
- ▶ **A D. szakasz** (Kapcsolat korábbi európai nyomozási határozattal [ENYH]) tágabb értelmezés szerint a korábbi ENYH-k feltüntetésével arra is használható, hogy a kibocsátó hatóság releváns információkat bocsásson rendelkezésre az ügghöz kapcsolódó, igazságügyi együttműködés iránti olyan korábbi vagy jövőbeli megkeresésekkel kapcsolatban, mint például később kibocsátandó ENYH-k vagy kölcsönös elismerést elrendelő egyéb határozatok (európai elfogatóparancs, befagyasztást elrendelő határozat stb.), kölcsönös jogsegély iránti megkeresések vagy közös nyomozócsoportok (beleértve a többoldalú koordinációs kereteken belül más államokkal közösen létrehozott közös nyomozócsoportokat is). A D. szakaszt különösen azokban az esetekben kell kitölteni, ha ugyanazon ügyel kapcsolatban több országhoz is intéztek ENYH-t, így koordinációra van szükség, illetve ha ugyanazon országhoz egyszerre több ENYH-t intéztek az azon elv alóli kivételként, amely szerint a végrehajtandó intézkedések számától függetlenül egyetlen ENYH-t kell kibocsátani.
- ▶ **Az E. szakaszban** (Az érintett személy személyazonossága) a nyomozási cselekmény által érintett személy(ek) személyazonosságának megállapításához szükséges adatokat kell feltüntetni (ezek a személyek lehetnek a gyanúsítottól vagy a vádlottól eltérő személyek is).
- ▶ **A G. szakaszban** (Az európai nyomozási határozat [ENYH] kibocsátásának indokai) össze kell foglalni a tényeket, feltüntetve a feltételezett elkövetők személyazonosságára vonatkozó adatokat is; a kettős büntethetőség pontos vizsgálatának lehetővé tétele érdekében ennek során rövid, egyértelmű mondatokat

kell használni, továbbá világosan ismertetni kell a bűncselekmény és/vagy a feltételezett elkövetők, az érintett személyek és a kért nyomozási cselekmények közötti kapcsolatot.

- ▶ **A I. szakaszban** (A végrehajtáshoz kért alaki követelmények és eljárások) ismertetni kell a kibocsátó tagállam jogszabályaival összhangban követendő alaki követelményeket és eljárásokat, valamint iránymutatást kell adni a végrehajtó hatóságnak az említett alaki követelmények és eljárások végrehajtásának mikéntjére vonatkozóan. Az I. szakaszban emellett a kibocsátó állam kérheti, hogy tisztviselői jelen lehessenek az ENYH végrehajtásakor. Ebben a szakaszban kérhető az is, hogy az **Európa Tanács 1959. évi egyezményének 4. cikkével** összhangban a helyszínen egyéb érdekelt személyek is jelen lehessenek.
- ▶ **A K. szakaszban** (Az európai nyomozási határozatot [ENYH] kibocsátó hatóság adatai) a kibocsátó hatóság adatait kell feltüntetni (a hatóság e-mail-címe; adott esetben egyéb hatóság; valamint egyéb hasznos információk, pl. használható nyelvek, a bizonyíték vagy az őrizetben lévő személy átadásával [ideiglenes átadás] kapcsolatos gyakorlati részletekért felelős hatóság adatai).

3.2. A kibocsátó hatóságnak mely információkat, illetve dokumentumokat kell / nem kell mellékelnie?

Az ENYH-irányelvnek az ENYH tartalmáról és formájáról szóló 5. cikke nem írja elő a nemzeti bíróság által hozott határozatok mellékelését vagy megemlítését az ENYH-ban². Annak ellenére azonban, hogy nem áll fenn jogszabályi kötelezettség, a szóban forgó ügy természetétől függően hasznos lehet, ha a kibocsátó hatóság tájékoztató jelleggel mellékeli a **nemzeti bíróság határozatát** – például kényszerintézkedés kérelmezésekor az intézkedés jogalapjának ismertetéséhez, különösen ha a végrehajtó tagállamban is bírósági határozatot kell kibocsátani.

Az ENYH végrehajtásakor néhány ország a nemzeti jogával összhangban továbbra is előírja, hogy a kibocsátó állam egyes esetekben (például titkos távközlési információgyűjtésre irányuló megkeresés esetén) mellékelje az ENYH-hoz a nemzeti bíróság határozatát.

² Az EEP-kerethatározat 8. cikke (1) bekezdésének c) pontjától (e rendelkezés értelmezéséhez lásd a Bíróság ítéletét a C-241/15. sz., Bob-Dogi ügyben) eltérően az ENYH-irányelv 5. cikke nem tesz említést bírósági határozatról.

Ilyenkor pragmatikus megoldásokat kell alkalmazni, például a kevesebb információt tartalmazó ENYH-hoz mellékelni lehet a (hosszabb terjedelmű) nemzeti bírósági határozatot, annak fordításával vagy anélkül.

3.3. A formanyomtatvány nyelve és fordítási kérdések

A fordítással kapcsolatos problémák számának csökkentése érdekében az ENYH-irányelv 5. cikkének (2) bekezdése értelmében minden egyes tagállamnak meg kell jelölnie **az EU hivatalos nyelvei közül azt a nyelvet** (vagy azokat a nyelveket), amely(ek) az érintett tagállam hivatalos nyelvén (nyelvein) kívül **használható(k)**, ha az adott tagállam a végrehajtó állam. Bár a tagállamok legtöbbször elfogadja a saját nyelve mellett egy további nyelvet (amely gyakran, de nem mindig az angol), néhány tagállam jelezte, hogy az ENYH-irányelvben foglaltak ellenére kizárólag saját hivatalos nyelvét, illetve kizárólag sürgős esetekben az angolt fogadja el.

Felmerült kihívások: A fordítások minőségével kapcsolatban több panasz érkezett. Azokban az esetekben, amikor nem mellékelik az ENYH-t a kibocsátó tagállam nyelvén, a végrehajtó hatóságnak nem áll módjában, hogy saját országában lefordíttassa a megkeresés nem egyértelmű részeit.

Azonosított legjobb gyakorlat: Az ENYH bírósági

végzés, és mint olyat, a kibocsátó tagállam nyelvén (nyelvein) kell kiállítani és aláírni. A fordításhoz **minden esetben az ENYH hivatalos formanyomtatványának/sablonjának** a végrehajtó tagállam nyelvén készült változatát kell használni. A kétes, illetve nem hivatalos/pontatlan fordítások elkerülése érdekében a formanyomtatványnak kizárólag a kibocsátó hatóság által kitöltött részei fordítandók le. Az EIH honlapján elérhető Compendium lehetővé teszi a formanyomtatvány „statikus” részeinek automatikus fordítását. Az ENYH formanyomtatványai (A., B. és C. melléklet) Word formátumban az EU valamennyi nyelvén elérhetők az EIH honlapjának Igazságügyi Könyvtár részén. (Az A., B. és C. melléklet az „A. melléklet”, illetve az „Európai nyomozási határozat – formanyomtatványok” oldalakon érhető el.)

A **fordítás nélkül beküldött ENYH-kat** az ENYH-irányelv 16. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerint hiányosnak kell tekinteni. Ilyen esetekben a végrehajtó hatóságnak ahelyett, hogy visszaküldené vagy nem létezőnek tekintené a nyomtatványt, tájékoztatnia kell a kibocsátó hatóságot arról, hogy az ENYH „hiányos”.

Az illetékes hatóságokról, az elfogadott nyelvekről, a sürgős ügyekről, valamint az ENYH-irányelv hatályáról szóló EIH-dokumentum („Competent authorities, languages accepted, urgent matters and scope of the EIO Directive”) hasznos információkat tartalmaz az – adott esetben többek között sürgős ügyekben – elfogadott nyelvekről.

4. Az európai nyomozási határozat kibocsátása és továbbítása

4.1. Az érintett illetékes hatóságok (kibocsátó és érvényesítő hatóság)

Az ENYH-irányelv „bírósági jellegűvé” tette a kibocsátási szakaszt, előírva, hogy az ENYH-t az adott ügyben hatáskörrel rendelkező bírónak, bíróságnak, nyomozási bírónak vagy ügyésznek kell kibocsátania (a **kibocsátó hatóság** igazságügyi hatóság), illetve hogy az ENYH-t ezen hatóságok valamelyikének kell érvényesítenie (az **érvényesítő hatóság** igazságügyi hatóság). *Lásd az ENYH-irányelv 2. cikkének c) pontját.*

Az ENYH-irányelv 7. cikkének (3) bekezdésével összhangban a központi hatóságok adminisztratív

szerepben hatékonyan támogathatják az igazságügyi hatóságokat. Egyes tagállamokban a központi hatóság további szerepeket is betölt, például az őrizetben lévő személyek átszállítása vagy a költségek megosztásáról való megállapodások terén.

Ami az **ellenőrzést** illeti, a végrehajtó hatóságok jellemzően a kölcsönös bizalomra támaszkodnak azzal kapcsolatban, hogy az ENYH-t kibocsátó vagy érvényesítő hatóság illetékes-e. Az ENYH-irányelv 9. cikkének (3) bekezdésével összhangban azonban végezhető ellenőrzések. Az illetékes hatóságokról, az elfogadott nyelvekről, a sürgős ügyekről, valamint az ENYH-irányelv hatályáról szóló EIH-dokumentum

(„Competent authorities, languages accepted, urgent matters and scope of the EIO Directive”) segíthet annak az értékelésében, hogy a kézhez kapott ENYH-t illetékes hatóság adta-e ki vagy érvényesítette-e.

(Lásd még: **5. fejezet, 5.5. pont, Sürgős esetek.**)

4.2. Az arányosság ellenőrzése (a 6. cikk (1) bekezdése)

A kibocsátó hatóság által ellenőrizendő feltételek (az ENYH-irányelv 6. cikke):

- ▶ a kibocsátó hatóságnak ellenőriznie kell, hogy az intézkedés **szükséges és arányos**-e,
- ▶ a kibocsátó hatóságnak ellenőriznie kell, hogy az intézkedést **ugyanezen feltételek mellett egy hasonló belföldi ügyben is el lehetett volna-e rendelni.**

Az ENYH-irányelv a kibocsátó hatóságra bízta az arányosság ellenőrzését (az ENYH-irányelv 6. cikkének (1) bekezdése), ugyanakkor ha a végrehajtó hatóságnak alapos indoka van feltételezni, hogy a fenti feltételek nem teljesültek, konzultációt folytathat a kibocsátó hatósággal (az ENYH-irányelv 6. cikkének (3) bekezdése).

Ilyen helyzet állhat elő akkor, ha a bűncselekmény leírása nem kellően részletes, ha a kért nyomozási cselekmény hatálya túlságosan széles és nehezen indokolható, vagy ha a nyomozási cselekmény leírása nem elég konkrét ahhoz, hogy megfelelően el lehessen végezni az értékelést.

Ez a **konzultációs mechanizmus** lehetővé teszi a szükséges információk biztosítását, valamint az esetleges további késedelmek elkerülését a végrehajtás során. A konzultációt követően a kibocsátó hatóság az ENYH visszavonásáról is dönthet.

Költségekkel kapcsolatos kérdések és kisebb súlyú bűncselekmények: A „kivételesen magasnak ítélt” költségekkel járó ügyek megoldhatók az ENYH-irányelv 21. cikkének (2) bekezdése szerinti konzultációs eljárás keretében. eltérő nézetek élnek azokkal az esetekkel kapcsolatban, amelyek önmagukban nem járnak kivételesen magas költségekkel, azonban **kisebbsúlyú bűncselekményekhez** kapcsolódnak, és későbbi esetleges megismétlődésük magas

költségekhez vezethet. Az ENYH-irányelv azonban kimerítően szabályozza az elismerés megtagadásának indokait, és az irányelv értelmében az elismerés megtagadása nem indokolható költségekkel kapcsolatos megfontolásokkal.

4.3. Több intézkedéshez több európai nyomozási határozat?

Amennyiben a megkeresés több intézkedés végrehajtására irányul, azokat **elvileg egyetlen ENYH-ban** kell feltüntetni. Az adott ügy természetétől és hatályától függően azonban célszerű lehet ettől **eltérő megközelítést** alkalmazni. Figyelembe lehet venni az alábbi megfontolásokat:

- ▶ **A titkossággal kapcsolatos szempontok és a felfedés kockázata:** tanácsos lehet külön-külön ENYH-kat alkalmazni annak megakadályozása érdekében, hogy bizonyos információk a gyanúsítottak tudomására jussanak, esetlegesen veszélyeztetve egyéb intézkedések végrehajtását.
- ▶ **Az ügy összetettsége:** azokban az összetett ügyekben, amelyek olyan különféle nyomozási cselekmények végrehajtását tehetik szükségessé, amelyek az eljárásban különbözően érintett természetes és jogi személyekre vonatkoznak, közös érdek az A. melléklet egyes szakaszai (különösen a C., D., E., G., H. és I. szakaszok) közötti belső koherencia és következetesség biztosítása. Ilyenkor célszerűbb lehet több ENYH kibocsátása egyetlen ENYH helyett.
- ▶ **Az ENYH végrehajtásáért több hatóság felel:** ilyen esetekben szükség lehet több ENYH kibocsátására. Egyes országok azonban ezt belső kérdésnek tekintik, és úgy vélik, hogy a végrehajtó tagállam felelőssége, hogy gondoskodik a feladatok elosztásáról, ahelyett, hogy külön-külön ENYH-k kibocsátását írná elő.

4.4. Az európai nyomozási határozat továbbítása (7. cikk)

Az európai nyomozási határozat továbbítása (az ENYH-irányelv 7. cikke)

A kibocsátó hatóság **közvetlenül** továbbítja az ENYH-t a végrehajtó hatóságnak (a központi hatóságok kijelölésének sérelme nélkül).

Az ügy természetétől, összetettségétől és sürgősségétől függően **különbéle csatornák** vehetők igénybe az ENYH továbbításának felgyorsításához és a hitelesség garantálásához. E csatornák közé tartozik az Eurojust, az EIH kapcsolattartói, valamint az összekötő bírúk.

Különösen fontos, hogy biztonságos kommunikációs hálózat álljon rendelkezésre, amely lehetővé teszi az ENYH biztonságos továbbítását. Az Európai Bizottság ennek érdekében megkezdte egy **biztonságos online portál** kifejlesztését (az elektronikus bizonyítékok digitális cseréjére szolgáló rendszer; a tesztverzió várhatóan 2019 végére válik működőképessé). Ez a portál olyan platformként működik majd, amely

biztonságos kommunikációs csatornát biztosít az ENYH-k, valamint az uniós igazságügyi hatóságoktól származó válaszok digitális cseréjéhez.

Az ENYH-k emellett benyújthatók **az Eurojust biztonságos hálózati kapcsolatán** keresztül (ehhez azonban nem minden tagállam rendelkezik hozzáféréssel, a kommunikáció pedig kizárólag a nemzeti hatóságok és az Eurojust között lehetséges, az egyes nemzeti hatóságok között nem), továbbá **az EIH biztonságos távközlési rendszerén** keresztül is (az EIH-határozat 9. cikke, valamint az ENYH-irányelv 7. cikkének (4) bekezdése). A biztonságos kapcsolat ugyanakkor nem alkalmas az illetékes hatóságok közötti közvetlen kapcsolattartásra.

5. Az európai nyomozási határozat elismerése és végrehajtása

5.1. Az érintett illetékes hatóságok

Az ENYH-irányelv 2. cikkének d) pontja a következőképpen határozza meg a **végrehajtó hatóság** fogalmát: „*az a hatóság, amely az ENYH [...] elismerésére és végrehajtásának biztosítására [...] hatáskörrel és illetékességgel rendelkezik*”.

Az ENYH-irányelv 7. cikkének (6) bekezdése értelmében, amennyiben **az ENYH-t a végrehajtó állam nem megfelelő hatóságához nyújtják be**, a hatóságnak visszaküldés helyett továbbítani kell az ENYH-t a megfelelő végrehajtó hatóság részére; ezt rögzíteni kell a B. mellékletben.

Egyes tagállamok központi **átvevő hatóságot** hoztak létre, amely olyan igazságügyi hatóság, amely kézhez veszi és – amennyiben illetékes – elismeri az ENYH-t, majd megbízza az illetékes végrehajtó hatóságot az ENYH végrehajtásával.

Azonosított legjobb gyakorlat:

- ▶ Az **Európai Igazságügyi Atlasz** segíthet az illetékes végrehajtó hatóság azonosításában és a megfelelő elérhetőségek megtalálásában.
- ▶ Amennyiben a tervek szerint több intézkedés végrehajtására kerül majd sor különböző földrajzi területeken, és a végrehajtó állam nem rendelkezik központi átvevő hatósággal, a kibocsátó hatóságnak tájékoztatnia kell az egyes végrehajtó hatóságokat arról, hogy az országon belül több intézkedés végrehajtását kérték.

5.2. Elismerés és végrehajtás (9. cikk)

Elismerés és végrehajtás (az ENYH-irányelv 9. cikke)

Szabály:

▶ **végrehajtási kötelezettség** (az ENYH-irányelv 1. cikke),

▶ **„minden további alaki követelmény nélkül”** (az ENYH-irányelv 9. cikkének (1) bekezdése). DE: a végrehajtó hatóság általi **elismerés** függvényében.

A végrehajtásra alkalmazandó jog

A **végrehajtásra a végrehajtó tagállam joga** az irányadó.

DE: a végrehajtó hatóságnak be kell tartania a kibocsátó hatóság által *kifejezetten feltüntetett* alaki követelményeket és eljárásokat, feltéve hogy azok „nem ellentétesek a végrehajtó állam alapvető jogelveivel”.

Az ENYH-irányelv 9. cikkének (1) bekezdése értelmében a végrehajtó hatóságnak **„minden további alaki követelmény nélkül” el kell ismernie** az ENYH-t, és biztosítania kell annak végrehajtását. Az ENYH-irányelv tehát nem teszi lehetővé az ügy behatár tanulmányozását a végrehajtó államban. Ennek ellenére el kell végezni bizonyos ellenőrzéseket. (Lásd még az ENYH-irányelv 10. cikkének (3) bekezdését és 11. cikkét.)

Ávégrehajtó hatóságnak a lehető legnagyobb mértékben be kell tartania a kibocsátó hatóság által kifejezetten feltüntetett alaki követelményeket és eljárásokat (az ENYH-irányelv 9. cikkének (2) bekezdése), az ENYH-t azonban „ugyanúgy és ugyanolyan feltételekkel [kell végrehajtani], mintha az adott nyomozási cselekményt a végrehajtó állam valamely hatósága rendelte volna el” (az ENYH-irányelv 9. cikkének (1) bekezdése).

5.3. Eltérő típusú nyomozási cselekmény igénybevétele (10. cikk)

Eltérő típusú nyomozási cselekmény igénybevétele (az ENYH-irányelv 10. cikke):

- ▶ ha az intézkedés a végrehajtó tagállamban **nem létezik**, és nem tartozik az ENYH-irányelv 10. cikkének (2) bekezdésében meghatározott nyomozási cselekmények közé (pl. nem kényszerítő jellegű intézkedések),
- ▶ ha az intézkedést hasonló belföldi ügyben **nem lehetne végrehajtani**, vagy
- ▶ ha **kisebb beavatkozással** járó intézkedéssel ugyanaz az eredmény érhető el.

Az ENYH-irányelv a kibocsátó hatóságra bízta az arányosság ellenőrzését (lásd: **4. fejezet 4.2. pont, Az arányosság ellenőrzése**), ugyanakkor azt is előírja, hogy a végrehajtó hatóság **folyamodhat eltérő nyomozási cselekményhez, amennyiben az kisebb beavatkozással járó eszközök révén ugyanazzal az eredménnyel jár, mint az ENYH-ban megjelölt nyomozási cselekmény** (az ENYH-irányelv 10. cikkének (3) bekezdése), pl. közlésre kötelező határozat kibocsátása házkutatás helyett.

Azonosított kihívás: Ha az érintett tagállamokban eltérőek a nyomozási cselekmények jogi előfeltételei.

Legjobb gyakorlat: A végrehajtó és kibocsátó hatóságok közötti szükségtelen konzultációk és a késedelem elkerülése érdekében a kibocsátó hatóságok az ENYH-ban jelezhetik, hogy kisebb beavatkozással járó intézkedések is elfogadhatók (amennyiben ugyanazzal az eredménnyel járnak).

Az ENYH-irányelv 10. cikkének (2) bekezdése azokra a nyomozási cselekményekre vonatkozik, amelyeknek minden esetben rendelkezésre kell állniuk a végrehajtó állam joga szerint; ide tartoznak például a végrehajtó állam jogának meghatározása szerinti, **nem kényszerítő**

jellegű intézkedések (az ENYH-irányelv 10. cikke (2) bekezdésének d) pontja). A legtöbb tagállamban nincs jogszabályban meghatározva a „nem kényszerítő jellegű intézkedés” fogalma, amelyre inkább a hétköznapi jogi szaknyelvben meghatározott olyan közös fogalomként tekintenek, amely az alapvető jogokat nem sértő intézkedéseket foglal magában, és általában nem igényel bírósági határozatot (lásd a (16) preambulumbekendést is).

5.4. Az elismerés vagy a végrehajtás megtagadásának indokai (11. cikk)

Az elismerés vagy a végrehajtás megtagadásának indokai (az ENYH-irányelv 11. cikke):

- a) mentességvagy kiváltság**, amely **lehetetlenné teszi** az ENYH végrehajtását. Ezek magukban foglalhatják az orvosi és jogi szakmákra alkalmazandó védelmet. Magukban foglalhatják a sajtószabadságra és a szólásszabadságra vonatkozó szabályokat is, noha e szabadságok *stricto sensu* nem minősülnek kiváltságnak vagy mentességnek ((20) preambulumbekendés);
- b) ha a végrehajtás alapvető nemzetbiztonsági érdekeket sértene;**
- c) igazságügyi hatóságok által indított közigazgatási vagy egyéb eljárás esetében, ha a határozat büntetőbíróság előtti eljáráshoz vezethet, és az intézkedés hasonló belföldi ügyben nem lenne engedélyezett;**
- d) a non bis in idem elv megsértése;**
- e) ha az ENYH olyan bűncselekménnyel kapcsolatos, amelyet részben a végrehajtó állam területén követtek el, de a végrehajtó államban nem minősül bűncselekménynek;**
- f) alapvető jogok megsértése;**
- g) kettős büntethetőség** (bizonyos kivételekkel – D. melléklet);
- h) ha a nyomozási cselekmény alkalmazása a végrehajtó állam jogrendszerében csak bizonyos bűncselekményekre vagy bűncselekmény-kategóriákra, illetve egy adott minimális büntetési tételre, korlátozódik, és az ENYH-ban megjelölt bűncselekmény nem tartozik ezek közé.**

Az ENYH-irányelv 11. cikkének (4) bekezdése: **konzultációs kötelezettség** az a), b), d), e) és f) pontban említett esetekben az ENYH elismerésének vagy végrehajtásának megtagadásáról szóló határozat meghozatala előtt.

Az ENYH-irányelv **kimerítő felsorolást** tartalmaz az elismerés megtagadásának indokairól (lásd a 11. cikket és az ENYH-irányelv IV. fejezetében említett egyéb indokokat), amelyet megszorítóan kell értelmezni, mivel ezek az indokok a kölcsönös elismerés elve alóli kivételt képeznek. Az ENYH-ra vonatkozó szabályozás tehát nem biztosít mozgásteret az ENYH végrehajtásának az említett felsorolásban foglaltaktól eltérő alapon, így például az opportunitás elve alapján történő megtagadása terén.

5.5. Sürgős esetek

Sürgős esetekben különösen nehézséget jelenthet az ENYH-irányelvben előírt alaki követelmények tiszteletben tartása, így például annak biztosítása, hogy az ENYH aláírt formanyomtatványát mind eredeti, mind a végrehajtó tagállam által elfogadott nyelven továbbítsák, vagy hogy munkaszüneti napokon vagy hétvégén betartsák az érvényesítési eljárást. Az ENYH-irányelv nem szabályozza az ENYH kibocsátása előtt meghozandó ideiglenes intézkedéseket.

Legjobb gyakorlatok sürgős esetekben

- ▶ Sürgős esetekben javasolt a lehető leghamarabb felvenni a kapcsolatot a végrehajtó hatósággal a különféle lehetőségek felmérése céljából, lehetőség szerint kellő időben bevonva az **Eurojustot** vagy az **EIH kapcsolattartóit**.
- ▶ Néhány tagállam sürgős esetekben elfogad **e-mailben, faxon vagy akár telefonon érkező megkereséseket** is, még az ENYH továbbítása előtt. Egyes esetekben segíthet a megoldásban a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 2000. évi egyezménynek a megkeresés nélküli információcseréről szóló 7. cikke.
- ▶ Néhány olyan tagállam, amely nem jelölt meg más elfogadott hivatalos nyelvet az ENYH-irányelv 5. cikkének (2) bekezdésével összhangban, **sürgős esetekben elfogadja az angol nyelvű ENYH-t** is, azzal a feltétellel, hogy rövid időn belül a lefordított ENYH-t is kézhez kapja.
- ▶ Amennyiben az ENYH-t érvényesíteni kell, néhány tagállam sürgős esetekben hajlandó **kezdeti intézkedéseket** végrehajtani **a bizonyítékok biztosítása céljából** még azelőtt, hogy az érvényesített ENYH megérkezne. Ilyenkor e-mailben el kell küldeni a tények rövid leírását. Egyes tagállamok emellett az illetékes érvényesítő hatóság által e-mailben küldött megerősítést is elfogadják, amennyiben az érvényesítő hatóság nem elérhető az ENYH aláírásához.

- ▶ Az illetékes hatóságokról, az elfogadott nyelvekről, a sürgős ügyekről, valamint az ENYH-irányelv hatályáról szóló EIH-dokumentum („Competent authorities, languages accepted, urgent matters and scope of the EIO Directive”) valamennyi tagállam tekintetében tartalmaz tájékoztatást a sürgős ügyekről, például azzal kapcsolatban, hogy mennyiben elfogadható az angol nyelv használata, vagy hogy hogyan tehető meg e-mailen keresztül az első lépés.

5.6. A kézhezvétel visszaigazolása (16. cikk (1) bekezdés, B. melléklet) és határidők (12. cikk, B. melléklet)

Az ENYH kézhezvételének visszaigazolásához kötelezően használandó a **B. melléklet** (az ENYH-irányelv 16. cikkének (1) bekezdése); a B. mellékletet minden ENYH kézhezvételekor ki kell tölteni és továbbítani kell a kibocsátó hatóság részére. Ha az átvevő hatóság végrehajtás céljából továbbítja az ENYH-t egy másik hatóságnak, a B. mellékletben ezt fel kell tüntetnie, és a kibocsátó hatóságnak a későbbiekben közvetlenül a végrehajtással megbízott hatósághoz kell fordulnia. A B. melléklet nyújt tájékoztatást a kibocsátó hatóságnak arról is, hogy a határidőket mely időponttól kell számítani.

Kötelező határidők (az ENYH-irányelv 12. cikke):

Az ENYH elismerésével vagy végrehajtásával kapcsolatos határozatot **„ugyanolyan gyorsan és ugyanolyan elsőbbséggel”** kell meghozni, valamint az intézkedést ugyanolyan gyorsan és ugyanolyan elsőbbséggel kell végrehajtani, **„mint egy hasonló belföldi ügyben”**.

▶ Kötelező határidők

- az elismeréssel vagy végrehajtással kapcsolatos határozat meghozatalához (30 nap + 30 nap), valamint
- az intézkedés végrehajtásához (az elismeréssel vagy végrehajtással kapcsolatos határozat meghozatalától számított 90 nap).

▶ Ideiglenes intézkedések (32. cikk)

- amennyiben lehetséges, az ENYH kézhezvételétől számított 24 órán belül közölni kell a döntést.

Az egyéb kölcsönös elismerési eszközökhöz hasonlóan az ENYH-irányelv is **határidőket** szab meg az elismerésre és a végrehajtásra, valamint a nyomozási cselekmény(ek) végrehajtására vonatkozóan. Az irányelv 12. cikkének (6) bekezdése előírja, hogy amennyiben a végrehajtó hatóság számára gyakorlati szempontból nem kivitelezhető a határidő betartása, erről értesítenie kell a kibocsátó hatóságot, közölve a késedelem okát, és konzultációt kell folytatnia a kibocsátó hatósággal a nyomozási cselekmény(ek) végrehajtásának megfelelő időzítéséről. Az ENYH végrehajtása ilyen esetekben elhalasztódik. A késedelem semmilyen körülmények között nem vezethet a végrehajtás megtagadásához, illetve nem képezheti annak indokát.

Elektronikus bizonyítékokhoz és rövid adatmegőrzési időszakhoz kapcsolódó ügyek: Az ENYH-irányelv **nagyon sürgős ügyekben** lehetővé teszi olyan, úgynevezett **ideiglenes intézkedések** meghozatalát (az ENYH-irányelv 32. cikke), amelyeknek célja a bizonyítékként felhasználható elemek (köztük adatok) megsemmisítésének, átalakításának, áthelyezésének, átadásának vagy elidegenítésének ideiglenes megakadályozása. Ilyen esetekben a végrehajtó hatóságnak a lehető leghamarabb és amennyiben lehetséges, 24 órán belül határozni kell az ideiglenes intézkedésről és közölnie kell döntését. Ezekben az ügyekben az igazságügyi hatóságok közötti korai koordinációra és e hatóságok korai bevonására van szükség.

6. Konkrét nyomozási cselekmények (22–31. cikk)

6.1. Általános megjegyzések

Az ENYH-irányelv a 22–31. cikkében több konkrét nyomozási cselekményről rendelkezik.

A 6. fejezet 6.2–6.7. pontja az Eurojust és az EIH által egyes nyomozási cselekményekkel kapcsolatban egybegyűjtött tapasztalatokat tartalmazza. E fejezetek azonban nem nyújtanak átfogó áttekintést, mivel bizonyos nyomozási cselekményekről – pl. az őrizetben levő személyek ideiglenes átadásáról (az ENYH-irányelv 22. cikke) és a fedett nyomozásokról (az ENYH-irányelv 29. cikke) – csak kevés információ áll rendelkezésre.

6.2. Meghallgatás videokonferencia segítségével (24. cikk)

Az ENYH-irányelv 24. cikke értelmében lehetőség van arra, hogy **a gyanúsítottak/vádlottak meghallgatásához videokonferenciát alkalmazzanak**. Egyes nemzeti átültető jogszabályok csak abban az esetben teszik lehetővé a gyanúsítottak és a vádlottak videokonferencia segítségével történő meghallgatását, ha az adott személy hozzájárul ehhez („megtagadja”; az elismerés megtagadásának kötelező indoka), míg más nemzeti átültető jogszabályok kevésbé merevek („megtagadhatja”; az elismerés megtagadásának fakultatív indoka).

Az ENYH-irányelv 24. cikkének (1) bekezdése arra is lehetőséget ad, hogy a **„tanúk”** és a

„szakértők” meghallgatásához videokonferenciát alkalmazzanak. Annak ellenére, hogy e cikk kifejezetten nem említi a „sértetteket”, továbbá, hogy egyes nemzeti jogrendszerekben a „sértettek” nem minősülnek „tanúnak” (eltérő eljárási jogok és kötelezettségek; nincs vallomástételi, illetve igazmondási kötelezettség), úgy tűnik, hogy a tagállamok többsége elfogadja, hogy a sértettek az ENYH-irányelv 24. cikkének hatálya alá tartoznak.

Meghallgatás videokonferencia segítségével a tárgyalási szakaszban: Felvetődött a kérdés, hogy az ideiglenes átadás helyett az ENYH igénybe vehető-e a vádlott tárgyalási szakaszban történő meghallgatásához, hogy ily módon garantálni lehessen a vádlott büntetőperben való részvételét. A (25) preambulumbekkezdés megerősíti, hogy az ENYH-irányelv a büntetőeljárás összes szakaszára kiterjed, a tárgyalási szakaszt is beleértve. A tárgyalási szakaszban történő meghallgatáshoz – ebben a meghatározott kontextusban – természetesen nem alkalmaznak videokonferenciát azok a tagállamok, amelyek nemzeti joga előírja, hogy a vádlottnak ténylegesen jelen kell lennie a tárgyaláson. Ugyanezzel az intézkedéssel ugyanilyen körülmények között valószínűleg azok a tagállamok sem élhetnek, amelyek kizárólag bizonyításfelvételhez alkalmazhatnak videokonferenciát. Az említett országok ugyanakkor végrehajthatják a videokonferenciát megengedő tagállamoktól érkező ilyen célú ENYH-kat, feltéve hogy a vádlott jogai biztosítva vannak és e nyomozási cselekmény elvégzése nem minősül ellentétesnek a végrehajtó tagállam jogának alapvető elveivel (lásd az ENYH-irányelv 24. cikke (2) bekezdésének b) pontját).

Legjobb gyakorlat:

- ▶ Ha a meghallgatandó személynek más a jogállása a kibocsátó tagállamban (tanú), mint a végrehajtó tagállamban (gyanúsított), akkor a meghallgatás során tájékoztatni kell az őt a két említett tagállamban tanúként, illetve gyanúsítottként megillető jogokról.
- ▶ Ehhez hasonlóan, a gyanúsítottat/vádlottat a videokonferencia esetében a két jogrendszerben biztosított – azaz a végrehajtó és a kibocsátó tagállamban egyaránt fennálló – jogok védik, a tanúk és a szakértők pedig élhetnek a tanúvallomás tételének megtagadására vonatkozó jogukkal, ha az akár az egyik jogrendszer értelmében megilleti őket (lásd az ENYH-irányelv 24. cikke (5) bekezdésének e) pontját).

6.3. Telefonkonferencia útján történő meghallgatás (25. cikk)

Az ENYH-irányelv értelmében lehetőség van arra, hogy **a tanúk és a szakértők meghallgatásához telefonkonferenciát alkalmazzanak**, viszont úgy tűnik, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak esetében nincs erre mód, mivel az ENYH-irányelv 25. cikke (2) bekezdésének szövegében nem történik hivatkozás az ENYH-irányelv 24. cikkének (1) és (2) bekezdésére.

6.4. Információ a bankoknál és egyéb pénzügyi intézeteknél vezetett számlákról (27. cikk)

Az ENYH-irányelv 27. cikke értelmében lehetőség van arra, hogy az ENYH-t olyan pénzügyi bizonyíték megszerzése céljából hajtsák végre, amely a büntetőeljárásban érintett személy által bármely banknál vagy egyéb nem bankjellegű pénzügyi intézménynél vezetett bármilyen típusú számlával kapcsolatos. E cikk tehát nem korlátozódik a gyanúsítottakra és a vádlottakra, hanem **bármely olyan egyéb személyre** is kiterjed, akivel kapcsolatban az említett pénzügyi információk szükségesnek bizonyulnak, mindaddig, amíg a büntetőeljárás során való felhasználásukat a megkeresésben kellőképpen megindokolják (arányosság; lásd még: (27) preambulumbekkezdés).

6.5. Bizonyítékok valós idejű gyűjtése (28. cikk)

A tagállamok többsége szerint az ENYH-irányelv 28. cikke kellően tágan van megfogalmazva ahhoz, hogy olyan intézkedésekre is lehetőséget adjon, mint a

videokamerás megfigyelés, a műszaki eszközökkel (GPS) végzett helymeghatározás, illetve nyomon követés, valamint a számítógépes rendszerekhez való hozzáférés.

6.6. Titkos távközlési információgyűjtés technikai segítséggel (30. cikk)

Megoszlanak a vélemények azzal kapcsolatban, hogy az ENYH-irányelv 30. cikke alapján van-e lehetőség rejtett lehallgató készülék telepítését (pl. gépkocsi „bepoloskázását”) kérni.

6.7. Titkos távközlési információgyűjtés technikai segítség nélkül (31. cikk)

Az ENYH-irányelv 31. cikke **annak a tagállamnak az értesítésére vonatkozik, ahol az olyan titkos információgyűjtéssel érintett célszemély tartózkodik, amely nem igényel technikai segítséget** (C. melléklet). **Az értesítés, illetve a jóváhagyás hiánya** problémát jelenthet a bizonyítékok elfogadhatósága szempontjából. Egyes tagállamokban a központi hatóság illetékes a C. melléklet átvételére, más tagállamokban pedig – ha ismert – a helyi hatóság az átvevő fél.

Az értesített hatóságnak milyen mértékben kell ellenőriznie annak eshetőségét, hogy „a titkos távközlési információgyűjtést hasonló belföldi esetben nem engedélyeznék” engedélyeznék? (az ENYH-irányelv 31. cikkének (3) bekezdése)? Ezzel kapcsolatban eltérőek a vélemények: a pusztán formális eljárási ellenőrzéstől kezdve egészen az érdemi vizsgálatig terjednek, amelyhez további információkat is bekérnek, hogy elvégezhesék az értékelést, amely potenciálisan a titkos információgyűjtés megszüntetését és/vagy egy olyan határozat kibocsátását eredményezheti, amely megakadályozza a titkos információgyűjtéssel szerzett információk bizonyítékként való felhasználását. A nemzeti hatóságok semmilyen esetben nem kötelezhetők arra, hogy az A. mellékletben kértnél több információt szolgáltatassanak. Az értesítés nem minősül nyomozási cselekmény elismerésére kötelező határozatnak (A. melléklet), hanem csupán a másik ország szuverenitásának tiszteletben tartását tükrözi.

Az ENYH-irányelv 31. cikkének tárgyi hatálya: Megoszlanak a vélemények azzal kapcsolatban, hogy ez a rendelkezés rejtett lehallgató készülék használata (pl. gépkocsi „bepoloskázása”) esetében is alkalmazandó-e.

7. A specialitás szabálya

A „specialitás szabálya” hagyományosan a bizonyítékok gyűjtésére irányuló, kölcsönös jogsegély iránti megkeresésekre alkalmazandó amellet, hogy sajátos szerepe van az elítéltek kiadatásával és átadásával kapcsolatos ügyekben (pl. a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 2000. évi egyezmény 23. cikke). Az ENYH-irányelv ugyanakkor kifejezetten nem foglalkozik a specialitás szabályával, a tagállamok pedig eltérő véleménnyel vannak arról, hogy a specialitás szabálya az ENYH-irányelvvvel összefüggésben alkalmazandó-e.

Az ilyen eltérő véleményekből következik, hogy az ENYH kibocsátására, illetve végrehajtására a tagállamok különböző megközelítést alkalmaznak. A végrehajtó tagállam szemszögéből nézve egyes tagállamok az ENYH végrehajtása kapcsán kifejezetten megemlítik, hogy a bizonyíték kizárólag az adott nyomozás céljára használható fel; más tagállamok nem tesznek erre utalást, de feltételezik, hogy a bizonyítékot nem fogják egyéb célra felhasználni. A kibocsátó tagállam

szemszögéből nézve egyesek úgy vélik, hogy a végrehajtó tagállamtól minden esetben engedélyt kell kérni azelőtt, hogy a bizonyítékot más ügyben felhasználnák; mások szerint erre a lépésre nincs szükség, mivel erről a kibocsátó hatóság dönt és a tagállamok ennek megfelelően, az alkalmazandó adatvédelmi jogi keretet figyelembe véve adják majd át a bizonyítékot.

Azonosított legjobb gyakorlat

- ▶ Azokban az esetekben, amikor egyidejűleg vesznek igénybe közös nyomozócsoportot és ENYH-t, az ENYH-ban tanácsos kifejezetten megemlíteni, hogy az ENYH-val (de a közös nyomozócsoporton kívül) szerzett bizonyítékok megoszthatók a közös nyomozócsoport tagjaival.
- ▶ A problémák elkerülése érdekében javasolt, hogy a kibocsátó tagállam külön megkeresést küldjön a bizonyítéknak az eredeti ENYH-ban megjelölt cél(ok)tól eltérő célokra való felhasználása előtt.

8. Az európai nyomozási határozat más eszközökhöz való viszonya

8.1. Az európai nyomozási határozat befagyasztási eszközökhöz való viszonya

Tárgyakra bizonyítékként és elkobzás céljából egyaránt szükség lehet. Ha tárgyakat **bizonyítékok gyűjtése** céljából kell biztosítani, az ENYH alkalmazandó. **A tárgyak későbbi elkobzás céljából történő biztosításához befagyasztást elrendelő határozat** szükséges (lásd még: 2003/577/IB kerethatározat). Amennyiben egy tárgyra mindkét célból szükség van, az az általános nézet, hogy ha az elsődleges cél a bizonyítékok gyűjtése, akkor az ENYH-t kell alkalmazni. Ezt a kibocsátó hatóságnak kell mérlegelnie és pontosítania kell a befagyasztási intézkedés célját.

A sértettnek való visszaszolgáltatás céljából történő vagyonbefagyasztás és -elkobzás nem tartozik az ENYH-irányelv hatálya alá (erre továbbra is a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 2000. évi

egyezmény 8. cikke alkalmazandó; lásd még: **2. fejezet, 2.1. pont A „valamennyi nyomozási cselekmény”, illetve a „megfelelő rendelkezései” kérdésének tisztázása**). Ilyen esetben inkább kölcsönös jogsegély iránti megkeresést kell alkalmazni. Ha ENYH-t bocsátanak ki (bizonyítási célból) és a vagyontárgyat később anélkül adják át a kibocsátó államnak, hogy korlátoznák a felhasználását (a végrehajtó államnak történő visszaszolgáltatását is beleértve), a kibocsátó állam a nemzeti jogával összhangban dönthet a visszaszolgáltatásról. *ance with its national legislation, decide on restitution.*

8.2. Az európai nyomozási határozat közös nyomozócsoportokhoz való viszonya

Általánosságban elmondható, hogy az ENYH és a közös nyomozócsoport különböző eszközök, és eseti alapon kell mérlegelni, hogy az adott körülmények

között (pl. az érintett országok, az ügy összetettsége, a nyomozási cselekmények típusa és száma, várható költségek stb.) melyik eszköz a legalkalmasabb. Bizonyos esetekben **a két eszköz együtt is alkalmazható** és a közös nyomozócsoportban részt vevő egyik ország által egy nyomozócsoporton kívüli országnak küldött ENYH révén szerzett bizonyítékot meg lehet osztani a közös nyomozócsoporton belül (az ENYH-ban kifejezetten ki kell kötni a bizonyíték megosztásának lehetőségét). Azokban az országokban, ahol a bűnüldöző hatóságoknak fontos szerep jut, az ENYH bírósági jellegű rendszere helyett inkább a közös nyomozócsoport eszközét érdemes előnyben részesíteni.

8.3. Az európai nyomozási határozat európai elfogatóparancshoz való viszonya

Az ENYH-irányelv (25) **preambulumbekezdése** hangsúlyozza, hogy ha egy személyt büntetőeljárás lefolytatása – és ennek keretében akár tárgyalás céljából történő bíróság elé állítása – céljából kívánnak átadni valamely másik tagállamnak, akkor e célból európai elfogatóparancsot kell kibocsátani.

Ennek ellenére az ENYH-irányelvet alkalmazni lehet **személyek olyan célból történő átadásához, hogy az érintett személytől bizonyítékot szerezzenek**. Mivel ez az intézkedés szabadságelvönással jár, a kibocsátó tagállam bíróját be kell vonni az ENYH-irányelv 22. cikkének (5) bekezdése szerinti gyakorlati kérdésekről való megállapodásba.

8.4. Határon átnyúló megfigyelés

Az ENYH-irányelv (9) preambulumbekzdése szerint **az irányelv nem vonatkozhat a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezményben említett, határon átnyúló megfigyelésekre**. A tagállamok többsége szerint a határon átnyúló megfigyelés a rendőrségi együttműködés körébe tartozik és ilyen esetekben nem szerencsés ENYH-t kibocsátani. Más tagállamok szerint a határon átnyúló megfigyelés az igazságügyi együttműködés körébe tartozik. Egyes tagállamoknak az a véleménye, hogy a határon átnyúló megfigyelés nem tartozik az ENYH-irányelv hatálya alá, kivéve ha az eljárás során eszközök megfigyelésére, földrajzi helymeghatározásra, illetve telefonbeszélgetések lehallgatására kerül sor. Az ENYH-irányelv határon átnyúló megfigyeléssel kapcsolatos hatályának eltérő értelmezései problémákhoz vezethetnek. Az egyik ilyen probléma a határon átnyúló megfigyeléssel szerzett bizonyítékok felhasználásának korlátozása. Az ilyen intézkedés keretében gyűjtött bizonyítékok egyes tagállamokban felhasználhatók a bíróságokon, míg más tagállamok ezt nem teszik lehetővé.

Vannak olyan tagállamok, amelyekben azért nem lehetséges az ENYH határon átnyúló megfigyelés céljából történő kibocsátása, mert ezt a nemzeti jogszabály kizárja a hatály alól, a beérkező ENYH-ban szereplő ilyen intézkedés azonban ettől még végrehajtható, amennyiben a nemzeti jogszabály figyelembe veszi a többi tagállam nemzeti jogszabályainak esetleges eltéréseit.

9. Az Eurojust és az Európai Igazságügyi Hálózat által nyújtott segítség

9.1. Általános megjegyzések

Az Eurojust és az EIH segítséget és tanácsot nyújthat az ENYH-k életciklusának különböző szakaszaiban, így a megszövegezés, a továbbítás, az elismerés, a végrehajtás és az utókövetés szakaszában. Annak eldöntéséhez, hogy egy konkrét ügyben az Eurojusthoz vagy az EIH-hoz érdemes-e fordulni, segítséget nyújthat az EIH és az Eurojust „Segítségnyújtás gyakorló szakemberek részére a büntetőügyekben folytatott nemzetközi együttműködéshez” című közös dokumentuma (Joint

Paper — Assistance in International Cooperation in Criminal Matters for Practitioners, EIJN and Eurojust).

Az ENYH kibocsátása előtt az Eurojust és az EIH segíthet például: i. az ENYH megszövegezésében és a jogi kérdések tisztázásában; ii. az illetékes átvevő/végrehajtó hatóság azonosításában; iii. tanácsadóként annak eldöntésében, hogy a (közös elismerés) egyéb eszközeivel összehasonlítva érdemes-e az ENYH-t igénybe venni; iv. egy esetleges együttműködési stratégia kialakításában (az időrendi ütemezést is beleértve).

Az ENYH kibocsátása után a kibocsátó, illetve a végrehajtó hatóság segítséget kérhet az Eurojusttól és az EIH-től többek között azzal kapcsolatban, hogy: i. az ENYH-t rendben átvették-e; ii. az ENYH készen áll-e a végrehajtásra (az ENYH-irányelv 9. cikkének (6) bekezdése); iii. felmerült-e bármilyen akadály (az ENYH-irányelv 7. cikkének (7) bekezdése); és iv. szükség van-e további információkra/dokumentumokra (az ENYH-irányelv 11. cikkének (4) bekezdése).

Konzultáció kezdeményezésekor, vagy ha további visszajelzés szükséges, az Eurojust és az EIH az **összekötő szerepét** töltheti be. Az ENYH többféle konzultációra is lehetőséget ad, és ennek keretében kérelemmel lehet fordulni az Eurojusthoz és az EIH-hoz, amelyben segítség kérhető tőlük például:

- ▶ az ENYH helytállóságának ellenőrzéséhez (az arányosság ellenőrzése) (az ENYH-irányelv 6. cikkének (3) bekezdése),
- ▶ az esetleges nehézségek megoldásához vagy a dokumentumok hitelességének ellenőrzéséhez (az ENYH-irányelv 7. cikkének (7) bekezdése),
- ▶ az ENYH-k elismerésének és végrehajtásának elősegítéséhez (az ENYH-irányelv 9. cikkének (6) bekezdése),
- ▶ abból a célból, hogy egyeztetni lehessen velük a szükséges információk megadásáról az ENYH elismerése vagy végrehajtása megtagadásának indokai fennállása esetén az erről való döntés meghozatala előtt (az ENYH-irányelv 11. cikkének (4) bekezdése),
- ▶ annak megvitatása céljából, hogy mi az adott nyomozási cselekmény végrehajtásának megfelelő időzítése olyan esetekben, amikor gyakorlati szempontból nem kivitelezhető a határidők betartása (az ENYH-irányelv 12. cikkének (6) bekezdése),
- ▶ abból a célból, hogy egyeztetni lehessen velük a bizonyítékok ideiglenes átadásáról (az ENYH-irányelv 13. cikkének (4) bekezdése),
- ▶ a jogorvoslati kérelmekkel kapcsolatos visszajelzések cseréjéhez (az ENYH-irányelv 14. cikkének (5) bekezdése),
- ▶ annak eldöntéséhez, hogy van-e lehetőség a kivételesen magas költségek megosztására és milyen módon (az ENYH-irányelv 21. cikkének (2) bekezdése), valamint

- ▶ a C. mellékletben szereplő formanyomtatvány (értesítés olyan titkos információgyűjtésről, amely nem igényel technikai segítséget) kitöltésével kapcsolatos kérdések tisztázásához (az ENYH-irányelv 31. cikke, C. melléklet).

9.2. Eurojust

Az ENYH-irányelv alapvetően a kétoldalú együttműködés eszköze. Nem érinti a többoldalú/több joghatóságra kiterjedő koordinációt vagy a nemzetközi szervezett bűnözés elleni küzdelem multidiszciplináris dimenzióját.

Az Eurojust segítséget nyújthat olyan **összetett többoldalú ügyekben**, amelyekben az intézkedések a nemzeti terület különböző részeit érintik és az intézkedéseket egyidejűleg össze kell hangolni a kibocsátó tagállamban, illetve más tagállamokban vagy nem uniós államokban végzett egyéb intézkedésekkel. Hasonlóképpen, a kibocsátó hatóságok olyankor is támaszkodhatnak az Eurojustra, amikor több joghatóságra kiterjedő ügyekben terveznek ENYH-t kibocsátani. Az ilyen ügyek több lépést igényelnek különböző tagállamokban, különösen, ha a nyomozási cselekményeket a különböző államokban **koordináltan és egyidejűleg, az Eurojust által rendelkezésre bocsátott koordinációs mechanizmusokat** (koordinációs ülések és koordinációs központok) figyelembe véve egy konkrét közös akciónapon kell végrehajtani.

A koordinációs üléseket vagy az akciónapot megelőzően gyakran készülnek ENYH-tervezetek, hogy a végleges ENYH-k zökkenőmentes végrehajtásának biztosítása érdekében visszajelzést adhassanak a végrehajtó hatóságok.

9.3. Európai Igazságügyi Hálózat

Az **EIH kapcsolattartói „aktív közvetítőként”** működnek közre és segítséget nyújtanak a kibocsátó és a végrehajtó hatóságoknak a közvetlen kapcsolatfelvételhez. Ahogyan már fentebb említettük, az EIH kapcsolattartói napi szinten nyújtanak segítséget az ENYH-k terén. Különösen hasznos megkeresni az EIH kapcsolattartóit a sürgős ügyekben, vagy érdeklődni náluk a megfelelő eljárás iránt abban az esetben, ha a kibocsátó tagállam illetékes érvényesítő hatósága nem elérhető, hogy aláírja az ENYH-t. Az EIH kapcsolattartóival olyan esetben is ajánlatos felvenni a kapcsolatot, ha egy adott végrehajtó tagállam különböző földrajzi területein több intézkedést kell foganatosítani.

Az EIH honlapja információkat és eszközöket kínál az uniós jogi eszközök, köztük az ENYH-irányelv gyakorlati alkalmazásához. A honlapon a gyakorló szakemberek rendelkezésére állnak a következők: az ENYH-irányelv az EU összes nyelvén, információk az ENYH-irányelv átültetésének aktuális állásáról (pl. a hatálybalépés dátuma az egyes tagállamokban, értesítések és a nemzeti jogszabályokra mutató linkek), az illetékes hatóságok, az egyes tagállamokban elfogadott nyelvek, továbbá az A., B. és C. melléklet Word formátumban az EU összes nyelvén stb.

A honlapon megtalálhatók az alábbi praktikus online eszközök:

▶ a **Compendium**, amelynek segítségével az ENYH online elkészíthető és az ENYH-formanyomtatvány statikus részei az EU bármely hivatalos nyelvére azonnal lefordíthatók,

▶ az **Igazságügyi Atlasz**, amelynek segítségével azonosítható az ENYH átvételére helyi szinten illetékes hatóság,

▶ a „**Fiches belges**”, amely tömör gyakorlati és jogi információkkal szolgál több nyomozási cselekményről is, valamint

▶ az **Igazságügyi Könyvtár**, amely számos hasznos dokumentumot tartalmaz, pl. az ENYH-irányelv három mellékletét Word formátumban és a nemzeti ENYH-kézikönyveket, ha vannak ilyenek. Az EIH rendelkezésére bocsátott nemzeti ENYH-kézikönyveket korlátozott hozzáférés biztosításával feltöltik az EIH honlapjára.

Bibliográfia

2014/41/EU irányelv (2014. április 3.) a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról

Jelentés az európai nyomozási határozatról tartott Eurojust-ülés [2018. szeptember 19–20., Hága] eredményéről

Az EIH 2017. évi következtetései az EIH 48. máltai, illetve 49. tallinni plenáris üléséről

Az EIH 2018. évi következtetései az európai nyomozási határozatról

Az illetékes hatóságokról, az elfogadott nyelvekről, a sürgős ügyekről, valamint az ENYH-irányelv hatályáról szóló EIH-dokumentum

Az Eurojust és az EIH közös feljegyzése a „megfelelő rendelkezései” kifejezés jelentéséről, valamint az ENYH-irányelv késedelmes átültetése esetén alkalmazandó jogi szabályozásról

A Belga Királyság, a Bolgár Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Spanyol Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Svéd Királyság kezdeményezése a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozóan – A jelenleg hatályos jogi eszközök esetlegesen érintett rendelkezéseinek jegyzéke [14445/2011 tanácsi dokumentum]

Az EIH és az Eurojust „Segítségnyújtás gyakorló szakemberek részére a büntetőügyekben folytatott nemzetközi együttműködéshez” című közös dokumentuma

Eurojust, Johan de Wittlaan 9, 2517 JR The Hague, The Netherlands
www.eurojust.europa.eu • info@eurojust.europa.eu • +31 70 412 5000
Twitter & LinkedIn: @Eurojust

Print: *Catalogue number:* QP-02-19-415-HU-C • *ISBN:* 978-92-9490-365-5 • *DOI:* 10.2812/237552
Pdf: *Catalogue number:* QP-02-19-415-HU-N • *ISBN:* 978-92-9490-373-0 • *DOI:* 10.2812/858576